

Hazırlayan:
Prof. Dr. Kerem Alkin
Türkiye İMSAD Ekonomi Danışmanı

Önümüzdeki hafta gerçekleşecek FED toplantısı öncesi ve beklenenden bir hayli kötü gelen ABD istihdam verisi sonrası, FED Başkanı Yellen'in bugünkü konuşmasında verilecek mesajlara dikkat edilmeli. Yellen'in faiz artışları konusunda, sonbahara erteleme anlamına gelebilecek sözleri, euroyu 1,14 dolara, dolar-TL'yi de 2,88 TL ve altına getirebilir. Tersine, temmuz toplantısına faiz artışı konusunda atıfta bulunması ise, Doları yeniden güçlendirecektir. 10 Haziran Cuma ise, 1. çeyrek büyüme verileri geliyor.

- Türk halkının ve firmalarımızın, Türk Bankacılık Sistemi'nde tutmakta oldukları döviz mevduatı, 29 Nisan Cuma akşamı itibariyle, 165 milyar dolar ile, Cumhuriyet tarihinin en yüksek değerine ulaşmıştı. **Döviz mevduatı toplamı, 1 ay sonra, 27 Mayıs Cuma akşamı itibariyle, 156.7 milyar dolara inmiş durumda. 156.7 milyar dolar, dolar-TL kurunun 3,0750 TL ile, rekor seviyeleri test ettiği 2015 yılının eylül ayı sonundaki döviz mevduatı hesapları toplamının aynısı.** Sonrasında, 2015 yılını döviz mevduatı toplamı, 155.8 milyar dolar ile tamamlamış. 2016 yılına, ABD Merkez Bankası'nın (FED) faiz artışı ihtimali ile girince, **Türk halkı ve firmalarımız, döviz kurlarının önünde sonunda artacağı öngörüsü ile, şubat ayından itibaren Türkiye'ye yeniden net döviz girişi başlamış olmasına rağmen, bu dönemi, düşen döviz kurlarından da yararlanarak, döviz mevduatını biriktirme dönemi olarak değerlendirmeyi tercih etti. Bunun doğal sonucu olarak, döviz mevduatı toplamı, 29 Nisan'da, 165 milyar dolar ile, Cumhuriyet tarihinin en yüksek seviyesine ulaştı.**
- FED'in nisan ayı sonundaki Açık Piyasa Komitesi (FOMC) toplantısından çıkan mesajlar, mayıs ayı boyunca nispeten kuvvetli gelen ABD makro ekonomik verileri, nisan ayı FOMC toplantısının detaylı tutanakları ve FED Başkanı Yellen'in mesajları, neredeyse FOMC'nin haziran ayı toplantısında bile bir faiz artışı olasılığını yeniden canlandırınca; içeride de 64. Hükümet'ten 65. Hükümet'e geçiş noktasında, hayli adrenalinli bir siyasi gündem oluşunca, **daha bir kaç hafta önce, dolar-TL kuru 2,80 TL'nin altını test etmiş iken, aynı kurun bu defa 3,01 TL'nin üstünü test ettiğine şahit olduk. İlginçtir, Türk halkı ve firmalarımız, şirketlerimiz, bu dönemi, dolar-TL kurunun yeniden geri geleceği ihtimali ile, döviz mevduatını bozdurma dönemi olarak değerlendirdi ve 29 Nisan'dan 27 Mayıs'a, 1 ay içerisinde 8.3 milyar dolar döviz mevduatı bozduruldu.**

- Bozdurulan döviz mevduatı 24.5 milyar TL'ye karşılık geliyor. Nitekim, aynı dönem içerisinde, bankalarımızdaki TL mevduatı da 34.2 milyar TL artmış. **Yani, bozdurulan döviz mevduatı ile ortaya çıkan Türk Lirası ve fazladan taze bir 10 milyar Türk Lirası, TL mevduatı olarak, yine bankalarımızda tutulmuş.** Bu durumun, TL mevduatı sıkıntısı çeken bankalarımız açısından rahatlatıcı yönü olmuştur. **Ama, kritik soru şu:** Açıklanan son ABD makro ekonomik verileri ve beklenenin bir hayli altında gelen ABD mayıs ayı tarım dışı istihdam verisi sonrasında, en azından, FED'in gelecek haftaki FOMC toplantısında bir faiz artışı ihtimali sıfırlanmış olduğundan ve Türkiye'nin mayıs ayı enflasyon verileri de yumuşak geldiğinden, **yeniden 2,92-2,88 TL bandına dönmüş olan dolar-TL kurunu, vatandaşımız döviz kurlarının yeniden artacağını düşünüyor ise, bu olasılığı sürekli zihninde tutuyor ise, 29 Nisan'a doğru yaptığı gibi, yeniden döviz toplamak için bir fırsat olarak mı görecek; yoksa, döviz kurlarının yaz boyunca bu seviyelerde kalacağını mı düşünecek?** TL ve döviz mevduatı verileri üzerinden bu değerlendirmeyi takip edeceğiz.
- Dolar Endeksi ise, beklenenin bir hayli altında gelen ABD istihdam verileri sonrasında, önde gelen gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin para birimlerine karşı ciddi ralli yapan bir ABD Doları'nı temsilen, 31 Mayıs Salı gününü 95.89 puandan ve 2 Haziran Perşembe gününü de 95.56 puan düzeyinden kapatmışken, 3 Haziran Cuma gününü 94 puan civarından kapattı ve **6 Haziran Pazartesi ile başlayan yeni haftaya 93.92 puan ile 94.25 puan arasında bir bantta salınarak başlamış durumda.** **FED Yönetim Kurulu Üyesi ve FOMC'de kalıcı oy kullanma hakkı olan Lael Brainard, son dönemdeki verilerin karışık bir tablo çizdiğini ve risklerin varlığını koruduğunu belirterek, FED'in faiz artışını bekletmesinin yararlı olacağını söylemiş.** **Brainard, ABD ekonomisinin direncine garanti gözüyle bakılmaması gerektiğini vurgulamış.** Brainard, bu ortamda, tedbirli risk yönetiminin, yurtiçindeki ekonomik faaliyetlerin güçlü bir şekilde toparlandığına ve yakın vadedeki uluslararası gelişmelerin FED'in (enflasyon) hedefine doğru ilerleyişini bozmayacağına dair güvenin sağlaması için daha fazla veri beklenmesinin faydalı olduğuna işaret ettiğini belirtmiş.
- Geçen hafta takip edilen bir diğer başlık, Avrupa Merkez Bankası (ECB)'nin toplantısındydı. Piyasa beklentileri doğrultusunda, ECB faiz oranlarında değişiklik yapmadı. ECB, bu yılın mart ayındaki toplantısında ekonomiyi canlandırmak ve enflasyonu yükseltmek için radikal kararlar almış ve bu kapsamda mevduat faizini yüzde eksi 0,40'a, politika faizini yüzde sıfıra ve marjinal borç verme faizini de yüzde 0,25'e çekmişti. **ECB Başkanı Mario Draghi faiz kararının ardından yaptığı basın toplantısında, faizlerin bu seviyelerde uzun süre kalmasını beklediklerini vurgulayarak, varlık alımlarının da Mart 2017'ye kadar, gerekirse daha sonra da devam edeceğini belirtmiş.**

ECB'nin İngiltere'nin AB'de kalması gerektiğini düşündüğünü kaydeden Draghi "Brexit" olasılığı için hazır olduklarını da ifade etmiş. **Bu arada, 'İngiltere'nin çıkması' yönünde oy kullanacakların oranı beklenenin üzerinde seyrediyor ve 23 Haziran referandum sonuçları, euronun değerinde önemli bir azalmaya sebep olabilir.** Öte yandan, ECB 2016 yılı büyüme tahminini yüzde 1,4'ten yüzde 1,6'ya yükseltirken, TÜFE tahminini yüzde 0,1'den yüzde 0,2'ye çıkardı. Banka 2017 yılı için büyüme tahminini yüzde 1,7'de, TÜFE tahminini ise yüzde 1,3'te bıraktı. **Bu rakamların tümü, ECB'nin enflasyon hedefi olan yüzde 2'nin altında ve ECB'ye genişletici para politikası izleme, ya da parasal genişleme yapma cesareti veren de bu zaten.**

- Euro-dolar paritesi, önceki raporlarımızda ısrarla vurguladığımız üzere, ihracat yapmayı sevmiş bir ABD ekonomisi açısından, şu koşullar içerisinde olabilecek en ideal bant olan 1,15-1,12 dolar bandında hareketini sürdürüyor. ABD ekonomisinin iç piyasa koşulları yeterince toparlanmamışken, düşük seyreden petrol ve emtia fiyatları, ABD'de madencilik sektöründe istihdam azalışına, toparlanamayan saat başı ücretler de bir çok sektörde grevlere sebep olurken, FED'in tüm yerel ve küresel ekonomik gelişmelerden kendisini sıyrarak, faiz artırması hayli zor. Bu nedenle, son gelen istihdam verileri ışığında, FED Başkanı Yellen'in 6 Haziran Pazartesi (bugün), Türkiye saati ile 19:30'da yapacağı konuşma kritik önemde. 2 hafta önceki konuşmasında, piyasaları karıştıran ve FED'in faiz artışı olasılığını arttıran Yellen'in bugünkü konuşması, dikkat edilmesi gereken bir konuşma. Yellen'in konuşması dışında, kritik önemde sayılabilecek bir makro veri de gözüküyor. Bu hafta, Türkiye için en kritik makro ekonomik veri ise, 10 Haziran Cuma günü açıklanacak olan 2016 yılı 1. Çeyrek büyüme verisi.

ÇEYREK SANAYİ ÜRETİMİ ÜZERİNDEN BÜYÜME TAHMİNİ (%)			
Dönem	İmalat Kap Kull	Sanayi Ürt Değ	GSYH Bym
2011 Yıllık	75,4	9,70	8,49
2012 1. Çeyrek	73,6	2,60	3,13
2. Çeyrek	74,7	3,93	2,78
3. Çeyrek	74,4	2,47	1,54
4. Çeyrek	74,2	0,93	1,40
2012 Yıllık	74,2	2,47	2,17
2013 1. Çeyrek	72,4	2,60	3,05
2. Çeyrek	74,6	2,90	4,61
3. Çeyrek	75,5	3,70	4,23
4. Çeyrek	76,0	4,20	4,52
2013 Yıllık	74,6	3,36	4,12
2014 1. Çeyrek	73,4	5,31	4,87
2. Çeyrek	74,7	3,22	2,33
3. Çeyrek	74,7	3,77	1,94
4. Çeyrek	74,7	1,84	2,57
2014 Yıllık	74,4	3,51	2,87
2015 1. Çeyrek	73,0	1,13	2,46
2. Çeyrek	74,7	3,60	3,72
3. Çeyrek	75,5	3,27	3,91
4. Çeyrek Tahminim	75,7	4,27	4,72-5,61
4. Çeyrek Grçklşme	75,7	4,27	5,71
2015 Yıllık Tahminim	74,7	3,11	3,74-3,96
2015 Yıllık Grçklşme	74,7	3,11	3,98
2016 1. Çeyrek Thm	74,2	4,77	4,9-5,9

- 9 Mayıs Pazartesi açıklanan 2016 mart ayı sanayi üretim verisi üzerinden yaptığımız 1. Çeyrek GSYH reel büyümesi tahmin aralığımız, en kötü yüzde 4.4, en iyi yüzde 6.5'e işaret ediyor. **Bununla birlikte, tahmin aralığının aşırı geniş olmasından hareket ile, aralığı daraltıp, yüzde 70 olasılıkla, 10 Haziran Cuma günü TÜİK tarafından açıklanacak 1. Çeyrek Büyüme oranıyla ilgili tahmin aralığımızın yüzde 4.9 ile 5.9 arasında olduğunu belirtebilirim. 1. Çeyrek GSYH Reel Büyümesi için nokta tahminim ise, yüzde 5.44-5.46.** Finans kurumlarının ekonomistleri ise, 1. Çeyrek Büyüme, geniş tahmin aralığının dip noktası olan yüzde 4.4 civarında bekliyorlar.
- Türkiye için bir diğer kritik konu, ihracatımız ve turizm gelirlerimiz açısından, petrol fiyatlarının bir miktar toparlanması. Çünkü, Körfez Ülkeleri başta olmak üzere petrolden yeterince para kazanamayan ülkelere yaptığımız ihracat ve onların bizde yaptıkları turizm harcaması azaldı. **Abu Dhabi Ekonomik Kalkınma Dairesi Başkanı Ali Majed Al Mansoori, küresel arz fazlasının beklenenden daha hızlı daraldığını ve bu durumun petrolü bu yıl varil başına 60 dolara yükseltme potansiyeli taşıdığını söylemiş.** Mansoori, Birleşik Arap Emirlikleri'nin başkenti Abu Dhabi'de yaptığı açıklamada, "

Petrolde arz fazlası günlük 1.2 ila 1.5 milyon varile düştü ve beklenenden daha hızlı daraldı," demiş. **Uluslararası Enerji Ajansı (IEA), geçen ay yaptığı açıklamada, yılın ilk yarısında, arzın talebi günlük ortalama 1.3 milyon varil geçeceğini belirtmiş ve küresel talep için tahminini günlük 100 bin varil artırarak 95.9 milyon varile çıkarmıştı.**

-
- Brent petrolü, Ocak ayında 12 yılın en düşük seviyesine düşmesinin ardından, Nijerya ve Kanada'da beklenmedik arz kesintileri ve Suudi Arabistan'ın enerji bakanının talebin güçlü olduğunu kaydetmesi ile birlikte yüzde 80'den fazla arttı. **Petrol İhraç Eden Ülkeler Topluluđu (OPEC), 2 Haziran Perşembe günkü toplantısında, bakanların petrol piyasasının iyileşmekte olduğu konusunda fikir birliğinde olmaları ile birlikte, üretime sınır getirmemişti.** Abu Dhabi, dünyanın dördüncü en büyük üreticisi Birleşik Arap Emirlikleri'nin petrol stokunun büyük bölümünü elinde bulunduruyor ve dünya petrol rezervinin yüzde 6'sına sahip. **Mansoori, "Petrol fiyatlarının bugün dengede olmadığını düşünüyorum, bu yıl fiyatlar varil başına 55 ila 60 dolar bandına gelebilir," demiş ve "Genel olarak, petrol piyasası, ekonomik büyümenin dinamikleri, petroldeki toparlanmanın yolunda olduğunu gösteriyor ve Ocak'taki seviye olan 27 doları artık görmeyeceğiz" şeklinde konuşmuş.**